

Nova Tabarca, patrimoni cultural i natural

La coneguda com a illa de Tabarca és en realitat un diminut arxipèleg format per quatre illots i esculls. Està situada enfront del cap de Santa Pola, a escasses tres milles nàutiques de la costa peninsular més pròxima i a més de deu, de la badia de la ciutat d'Alacant, ciutat a què pertany administrativament des de la fi del segle XVIII.

L'illa principal, coneguda com a Illa Plana, és la de major superfície amb prop de 30 ha de terreny. Al costat d'esta illa, on s'alberga la població històrica, se situen una altra sèrie d'illots com és el cas de la Cantera, a l'O; la Galera, al S; i la Nau, a l'E; i esculls, la majoria enfront del perfil sud de l'Illa Plana, com són la Naveta, la Sabata, el Cap del Moro, l'escull Negre o l'escull Roig.

Tota esta gran quantitat de xicotets accidents geogràfics a les aigües que circumden Nova Tabarca fa que des d'època antiga es considerara de gran perillositat la navegació al seu voltant; i d'ací, l'antic nom grec de "Planesia" (enganyador). Posteriorment, en època romana, l'illa es rebateja amb el nom de "Planaria", fent al·lusió, ara sí, a la seua superfície plana. És d'esta manera com el nom "Illa Plana" ha sigut el més utilitzat al llarg de la història, fins que "Nova Tabarca" es va convertir en l'últim quart del segle XVIII en el seu nom oficial. La data concreta va ser el 1770, moment en què va arribar a l'illa per a la seua colonització definitiva un contingent humà d'unes 300 persones d'origen genovès, excaptius en territori algerià, que van ser rescatats per la corona espanyola en època de Carles III, i que van habitar anys arrere la xicoteta illa tunisiana de Tabarka; i d'ací, el nom atorgat a l'illa alacantina en record d'aquella.

Es tractava d'un ambiciós projecte de construcció d'una ciutadella emmurallada impulsat pel comte d'Aranda, i dissenyat per l'enginyer militar Fernando Méndez de Rao, i estava emmarcat en les noves experiències repobladores que formaven part de l'esperit il·lustrat reformista de la segona mitat del segle XVIII a Espanya. No obstant això, una sèrie de condicionants fonamentals no van ser bastant valorats i tinguts molt en compte, fins a tal punt, que van marcar inexorablement l'esdevindre immediat de la seua població: l'entorn natural, la falta d'aigua dolça i les especials característiques físiques i geogràfiques.

A pesar de totes les dificultats, en l'actualitat, Nova Tabarca és un paradigma del patrimoni natural i cultural; i d'ací, la seua declaració de Bé d'Interès Cultural com a Conjunt Històric des del 1964, i també de Reserva Marina d'Interès Pesquer al seu entorn marí, des de 1986, la primera a declarar-se a Espanya, principalment basant-se en l'excel·lent condició de la seua praderia de *Posidonia oceanica*, planta marina endèmica del Mediterrani.

Pots consultar més informació sobre Nova Tabarca en la web: <http://www.alicante.es/medioambiente/museonuevatabarca>

Ruta senda monumental per Nova Tabarca “Ciutadella emmurallada de Sant Pau”

2 hores

Fàcil

1.575 m.

Parada		Hito
1	0 m.	PORT ACTUAL: Xicotet moll actual de Nova Tabarca (1945).
2	150 m.	MUSEU NOVA TABARCA: inaugurat el 2004 a l'antic magatzem de l'almadrava de Tabarca, compta amb dos sales, la Sala d'Audiovisual i la Sala d'Exposició, en les quals es pot trobar tota la informació referent al patrimoni multidisciplinari que Nova Tabarca posseix.
3	70 m.	CALA DEL PORT: també coneguda com a "la Calanca", on se situa un xicotet embarcador.
4	75 m.	PORTA DE SANT RAFAEL: també anomenada porta de Llevant. Entrada principal en l'actualitat a la ciutadella emmurallada, a la qual s'accedia en el seu dia creuant el fossat de la muralla. Està flanquejada pels baluards de Sant Pere i Sant Pau. És d'orde dòric articulada per pilastres.
5	40 m.	PLAÇA DE CARLOFORTE I CONFRARIA DE PESCADORS: una de les tres places dissenyades en l'estructura urbanística de la ciutadella, responent al nom de Carloforte, capital de la xicoteta illa sarda de Sant Pietro, agermanada des del 1975 amb Nova Tabarca. En esta plaça s'ubica la Confraria de Pescadors de Tabarca.
6	100 m.	PORTA DE SANT MIQUEL I EMBARCADOR ANTIC: també anomenada Nord, Terra o porta d'Alacant. Es tracta de la que va ser porta principal d'entrada a la ciutadella en el segle XVIII, des del xicotet moll, actualment conegut com a "port vell", que es troba en una xicoteta cala a l'eixida. Està flanquejada pel baluard del Príncep.
7	100 m.	ESGLÉSIA DE SANT PERE I SANT PAU: beneïda el 1775, és un dels immobles més representatius de la ciutadella. De planta rectangular, té orientació canònica est, i és un dels elements articuladors de l'estructura urbana. Presenta nau única, i tant el pòrtic

Parada		Hito
		com els finestrals són d'inspiració barroca, dominant les corbes i superfícies bombades.
8	150 m.	BALUARD DE LA PRINCESA, PASSEIG DE RONDA MURALLA NORD: un dels baluards del desenvolupament de les muralles de Nova Tabarca millor conservats. Discorre per damunt d'unes àmplies estances al subsòl, dissenyades i utilitzades antany com a magatzems d'artilleria.
9	90 m.	PORTA DE SANT GABRIEL: també anomenada porta de Ponent o Trancada, és la tercera de les portes, que dona eixida a l'illot anomenat de la Cantera, topònim que al·ludix que d'allí s'extreia en el segle XVIII la pedra per a les construccions a l'Illa Plana. Està flanquejada per dos pilastres toscanes. A la porta, figura la inscripció commemorativa (CAROLVS III HISPANIARVM REX FECIT EDIFICAVIT, "Construido y edificado por obra de Carlos III, rey de las Españas".
10	100 m.	LA CANTERA: encara que sense una visita física a l'illot (no és convenient, ja que és una zona sensible per a la criança d'aus), es pot contemplar perfectament des de la mateixa porta de Sant Gabriel. Es tracta d'un dels principals illots del diminut arxipèleg tabarquí.
11	260 m.	PLAÇA MAJOR: també anomenada plaça Gran, ocupa l'espai geogràfic central del recinte urbà, i és l'eix vertebrador del projecte de ciutadella emmurallada concebut a la fi del segle XVIII. A cadascun dels quatre cantons hi ha un pou aljub antic.
12	70 m.	CASA DEL GOVERNADOR: hui rehabilitat com a hotel, este és un dels immobles més rellevants de Nova Tabarca. Antic edifici que allotjava la seu de la governació i habitacions d'autoritats; es tracta d'una construcció de planta rectangular, amb tres crugies i arcades de pedra que li donen un aspecte molt diàfan.

Parada		Hito
13	90 m.	CALA I COVA DELS BIRROS: una de les dos grans calles que es troben a la zona habitada de l'Illa Plana en el perfil sud, i una de les fites paisatgístiques més importants de l'illa, combinant bellesa natural amb la monumentalitat de les construccions emmurallades.
14	50 m.	CALA DE LA GUÀRDIA I COVA DEL LLOP MARÍ: una altra de les fites paisatgístiques més importants de l'illa, unint bellesa natural i constructiva. Les seues cristal·lines aigües van acollir segles arrere el refugi de naus per a resguardar-se dels vents. S'hi troba la coneguda com a cova del Llop Marí, una formació geomorfològica de gran interès, i un dels últims refugis de foca monjo (Monachus monachus), en estes aigües mediterrànies.
15	130 m.	TENALLA GRAN DEL COMTE D'ARANDA I PUNTA DE BAIX DEL FORN: encara que molt deteriorada, este ient forma constructivament una part important de la defensa de les muralles de la ciutadella de Sant Pau de l'illa de Nova Tabarca, la que anomenem tenalla (angle de muralla) del Comte d'Aranda, dedicada a este polític, ideòleg del projecte constructiu tabarquí. La visió d'este lloc des de la platja dona una idea de la sòlida construcció realitzada fa més de dos segles.
16	100 m.	FINAL DE LA SENDA. PLATJA DE TABARCA: arribem al final del recorregut... A l'istme que forma l'Illa Plana en el tram central, entre la part habitada i el camp, mirant cap al sud, s'obri la xicoteta platja tabarquina, lloc de trobada de milers de visitants en època estival.

Ruta senda natural per Nova Tabarca "El Camp"

2 hores

Fàcil

2.783 m.

COL·LABORA EN LA CONSERVACIÓ DE LES SENDES

- Caminar per les sendes marcades, sense eixir-nos-en dels límits, contribuïx a la protecció de l'ecosistema, ja que les nostres xafades poden afectar plantes i animals.
- Molts animals viuen als penya-segats i les cales, per la qual cosa hem d'evitar molestar-los, espatllar caus, nius, abeuradors, etc.
- Si ens ha agradat alguna planta, no hem d'arrancar-la, és millor fer-li una fotografia o un dibuix.
- Els nostres residus contaminen, hem de depositar-los a les papereres situades a la senda o portar-los fins a la paperera més pròxima.
- Els animals de companyia no han d'anar solts i ens hem de fer responsables d'arreglar-ne les deposicions.
- La millor manera de conservar el nostre patrimoni natural i cultural és no deixar empremtes del nostre passeig.
- Si vols més informació o tens algun dubte o suggeriment, visita la web: www.alicante.es/medioambiente

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE

Edita: Excm. Ajuntament d'Alacant
Regidoria de Medi Ambient
Coordinació i textos: Museu Nova Tabarca
Disseny i maquetació: VDH Comunicació.
Imprès en paper reciclat 100%

Pots consultar més informació
sobre Nova Tabarca en la web:
<http://www.alicante.es/medioambiente/museonuevatabarca>

Parada Hito

- 1 0 m. LA PURÍSSIMETA: inici de la ruta, pujant des de la platja cap al "Camp", per la senda que voreja el perfil sud de l'Illa Plana, cap a la cala Menaca, on s'observa un paisatge costaner rocós de gran bellesa.
- 2 408 m. ILLOT DE LA GALERA I ESCULLS: observem des d'este punt, en direcció sud, l'illot de la Galera, de gran interès per a l'observació d'aus, i també, els esculls a un costat i a l'altre, coneguts com "escull Roig" i "escull Negre". Des d'ací, també es poden observar afloraments de roca volcànica als penya-segats de gran interès geològic.
- 3 182 m. TORRE DE SANT JOSEP: pràcticament al centre de l'Illa Plana, s'alça esta magnífica torrassa de caràcter defensiu militar, de planta quadrada i alçat troncopiramidal, construït cap al 1791 per l'enginyer Francisco Gilve Ferderich.
- 4 215 m. CASA DE CULTIU: coneguda popularment com "el Mas", és testimoni mut de les sacrificades labors agropecuàries que es van practicar al Camp, a pesar de les dures condicions i la falta de sòl fèrtil.

Parada Hito

- 5 147 m. FAR: es tracta del primer far que es construïx a la zona llevantina durant el període d'impuls d'este tipus de construccions cap a mitjan del segle XIX. Fonamental per a evitar els temuts naufragis al voltant de l'illa, este far data de 1854, construït segons plans d'Agustín Elcoro Berocíbar.
- 6 659 m. PUNTA FALCON I ILLOT DE LA NAU: extrem est de l'Illa Plana, des d'on s'observen illots i esculls, principalment la Nau i els farallons, a banda de la Naueta i la Merdoseta. Ací s'ubica una microreserva de flora, i com en d'altres casos, estes formacions són de gran interès per a l'observació d'aus.
- 7 505 m. PERFIL NORD, LA PELADILLA I ELS SECS: costa nord de l'Illa Plana, enfront del cap de Santa Pola i al fons, la badia d'Alacant. S'observen gran quantitat de xicotets esculls, i també, significatives formacions geològiques a les cales i xicotets penya-segats.
- 8 667 m. LA MINA: diminuta platgeta, darrere de l'actual port tabarquí, amb un significatiu escull al mig que es coneix com a Roca de la Mina, lloc utilitzat en segles pretèrits per a guardar en alguns casos mercaderies de contraban. Final de la ruta.

Xarxa de SENDES URBANES Nova Tabarca, patrimoni cultural i natural

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE

